

تأثیر عفو مجنیّ علیه در سقوط مجازات قصاص

تالیف:

نصرت اله مجاهدی منش

ویراستار

حمداً مجاهدی منش

انتشارات قانون یار

۱۳۹۶

مجاهدی منش، نصرت اله، ۱۳۶۱ -	سرشماره
ایران، قوانین و احکام Iran Laws, etc	عنوان قرارداد
تأثیر عفو مجنی علیه در سقوط مجازات قصاص / تألیف نصرت اله مجاهدی منش؛ ویراستار حمده مجاهدی منش.	عنوان و نام پدید آور
تهران: قانون بار، ۱۳۹۶	مشخصات نشر
۱۳۶ ص	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۲۳-۷	شابک
فیب	وضعیت فهرست نویسی
جزایی علیه اشخاص -- ایران	موضوع
Offenses against the person -- Iran	موضوع
عفو بزهکاران و مجرمین -- ایران	موضوع
Pardon -- Iran	موضوع
سازش (جنون) -- ایران	موضوع
Compromise (Law) -- Iran	موضوع
حقوق جزا -- ایران	موضوع
Criminal law -- Iran	موضوع
مجاهدی منش، حمده، ۱۳۵۹ - ویراستار	شناسه افزودن
۱۳۹۶ م ۴۹/۳ - KMHR	رده بندی کدوره
۳۵۵۵۰۲۵	رده بندی دیویی
۲۷۰۵۵	شماره کتابشناسی ملی

تأثیر عفو مجنی علیه در سقوط مجازات قصاص

تألیف: نصرت اله مجاهدی منش

ویراستار: حمده مجاهدی منش

ناشر: قانون بار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۲۳-۷

مرکز پخش: تهران. میدان انقلاب. خیابان اردیبهشت پلاک ۹۲

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶ ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	فصل اول
۹	مبانی، اصول و قواعد ماهوی (کلیات)
۳۳	فصل دوم
۳۳	سقوط، بازات
۸۹	فصل سوم
۸۹	تحلیل فقهی و تفهیم عقوباتی از قصاص نفس توسط مجتبی علیه
۱۲۹	منابع و مأخذ

مقدمه

در برخی مواقع، قانون‌گذار اعمالی را که علی‌الاصول و در شرایط عادی جرم است، خود با تصویب متن قانونی دیگر، تحت شرایط و اوضاع و احوال خاص، جرم ندانسته و مجازات نمی‌کند. در واقع با زائل کردن اثر عنصر قانونی، اعمال مجرمانه را موجه می‌شناسد. عفو مجنی علیه از جمله مباحثی است که هم در حوزه حقوق جزای اختصاصی و هم در حوزه حقوق جزای عمومی پیرامون آن بحث شده است. جرائم علیه اشخاص از جمله جرائم موضوع عفو جزای اختصاصی است که اهم آن جرائم قتل و بالاخص قتل عمدی است. نه تنها در جرم قتل، بلکه در سایر جرائم علیه تمامیت جسمانی و جرائم علیه تمامیت معنوی اشخاص، در جرائم ناشی از عملیات ورزشی و جرائم ناشی از عملیات پزشکی که از موضوعات مقررات قصاص، ایات و تعزیرات می‌باشد، می‌توان نقش عفو زیان دیده از جرم را مشاهده کرد.

در بررسی متون فقهی این نتیجه حاصل است که عفو و رضایت واجد اثر نسبی است. لذا در سلب حیات از خود یا دیگری، وقتی موثر است که مصلحت آن بر مفسده قتل جیره شود و به ظاهر نمی‌توان وضعیتی را یافت که به صرف رضایت مفسده قتل از بین برود. از طرف دیگر راه عادی سقوط مجازات قصاص، اجرای آن است و در مواردی هم این مجازات بدون آنکه اجرا شود، ساقط می‌گردد و از این جهت، شبیه سایر مجازات‌ها است. اما از آنجا که مجازات قصاص یک مجازات شخصی است و در مواردی تابع مقررات شرعی می‌باشد، احکام خاصی بر آن مترتب است.

عوامل سقوط مجازات‌ها، همان عوامل توقیف دعوی عمومی است که در ماده ی ۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ بیان شده است.

ماهیت مجازات قصاص اقتضاء می‌کند که عواملی همچون عفو و مرور زمان، موجب سقوط آن نشود؛ زیرا قصاص، حق اولیاء دم است و غیر از اولیاء دم، کسی حق گذشت و اسقاط آن را ندارد و حتی گذشت زمان نیز این حق را ساقط نخواهد کرد. نسخ مجازات

قانونی و اعتبار امر مختومه دو عامل عمومی سقوط دعوای عمومی و مجازات هستند که دعوای عمومی مربوط به قتل عمدی را نیز ساقط می کنند، اما قانون گذار حکم خاصی را در مورد جرم قتل عمدی و مجازات قصاص بیان نکرده است، بنابراین تابع احکام عمومی مربوط به سقوط دعوای عمومی و مجازات ها می باشد.

حق گذشت در جرائم قابل گذشت برای مجنی علیه برقرار می شود و دیگران حتی نسبت به آن ندارند اما مجنی علیه در جرم قتل عمدی، همان مقتول می باشد که نمی تواند این حق را اعمال کنند. حتی اگر در فاصله رفتار فیزیکی و نتیجه مجرمانه، زنده بماند تا لحظه ای که زنده است، حتی ای او برقرار نگردیده تا آن را اعمال کند، زیرا حق قصاص نفس مترتب بر فوت مقتول است. به بیان دیگر قصاص نفس، بعد از فوت انسان زنده حاصل می شود و برای ایجاد چنین مسئولیت و جبران وجود انسانی زنده که دارای علائم حیاتی بوده و بر اثر جنایت قاتل فوت شده باشد، ضروری است.

در حقوق جزای اسلامی در ضمن مسائل قتل و مجازات آن، مسئله رضای مجنی علیه و تاثیر آن در اسقاط مجازات مورد علاقه بحث و بررسی واقع شده است و در این باره آراء فقهی متقابلی مطرح شده است. این مسئله در حقوق جزای موضوعه ایران به طور بسیار مجمل منعکس شده است.

تاثیر رضای مجنی علیه در تحقق جرم یا سقوط و تخفیف مجازات در حوزه جرائم علیه نفس مسئله بسیار مهمی است. در نظام عدالت کیفری ایران این مسئله مهم به نحو بسیار اجمالی مطرح شده است. این پایان نامه می تواند با بررسی جنبه های مختلف آراء و نظریات متفاوت فقهی، مبانی، شرایط و حدود اعمال مقررات قانونی فعلی را به بحث گذاشته و نتایج روشن آن را ارائه نماید.